

BJØRNKÆR-EGEDAL SKOV

START

Velkommen til Bjørnkær-Egedal Skov. Ruten er 3,5 km og går mange steder i kuperet terræn. Den rummer mange slags skov, fine skovbryn, bakkker og udsigter. En del af ruten går på gode grusveje, andre steder på mindre arbejdsspor og små stier. Ruten afmærket med gule pletter.

BJØRNKÆR-EGEDAL SKOV – TABT OG GENSKABT

Bjørnkær-Egedal Skov er ung skov med en gammel historie. I Middelalderen var det gode tømmer fra de kongelige Ebeltoft-skove højt værdsatte af de danske konger. Tømmeret var nemlig let at udskibe, bl.a. fra Handrup Strand.

Den udbredte og brændekrævende saltsydning tærede også voldsomt på skovene, og efter Svenskekrigene 1660-70'erne var det slut. Den store Bjørnkær egeskov var væk, og dermed Ebeltofts borgernes energiforsyning. Kongen gav dem den sidste lokale skov, Tolløkke Skov, som erstatning.

I flere århundreder var de bakkede områder omkring byen overalt åbent ager- og græsningssland. På generalstabskortene fra 1930 ses endnu ingen skov rundt om Ebeltoft By udover Tolløkke Skov. Den nye Bjørnkær-Egedal Skov er først plantet under krigen 1939-45 pga. brændselsmangel og arbejdsløshed. Vejene er fint slyngede i terrænet, anlagt før skovplantningen.

1 LILLE BYGNING MED STOR BETYDNING

Beskyttet bag hegn ligger en anonym rød murstensbygning, som dog har stor betydning for Ebeltoft. *Egedal Vandværk* leverer vand til Ebeltoft og Ahl – i alt 1.700 forbrugenheder.

Det er store mængder – knapt ½ million m³ vand pr. år eller 1.300 tons om dagen. Syv borerer henter vand op fra 40-80 m dybde. Skov og græsmarker i området dyrkes uden gødning og sprøjtemidler, og det er med til at beskytte grundvandet her. Vandkvaliteten måles jævnligt og er meget fin.

2 FESTPLADSEN, DER IKKE BLEV FESTPLADS

Ebeltoft Byråd var 20. juli 1941 vært for en højtidelighed, hvor man plantede to ege for hovedmændene bag plantningen af Egedal-Bjørnkær Skov, Skovrider Thyssen og Borgmester Holm.

Skovriderens og *Borgmesteren Ege* står i dag sammen for enden af den træfrie lavning (se forsidefoto), der var tænkt som festplads for Ebeltofts borgere – bl.a. med en talerstol mellem de to ege. Festpladsen blev opgivet, men det er stadig et dejligt sted til leg, tummel, træklating, fuglesang, madkurv og slikke sol.

3 GRANDIS – EN AMERIKANER, DER BLÆRER SIG

En del steder i skoven kan du finde ædelgran-arten *Kæmpegran*. I skovbruget kalder man den *grandis* (= den store) ud fra dens latinske artsnavn *Abies grandis*. *Grandis* er en indført træart, og kommer fra NV Amerika. Alting er jo lidt større i USA, og *grandis* kan blive højere (52 m) end noget andet træ i Danmark.

Det kan den godt blære sig over – og det gør den faktisk. Selv ret gamle *grandis* har en glat brun bark med mange store velduftende harpiksblærer. Tryk på en og lugt! Harpiksblærene kan bruges i snaps. Alle ædelgran-arter har flade bløde skud og kogler, der skilles ad højt oppe i kronerne – man finder dem ikke på jorden.

4 DA PLØJEDRENGENE SANKED E STEN

Før computerspil, TV og idrætsklubber kunne det være hårdt at være barn på landet. Kun store drenge blev sat til at pløje med hesteforspand, men de mindre kunne da samle nogle af alle de sten, som isen efterlod i Skelhøje-bakkerne.

Ude på de græssede bakker mod SØ ses nogle grå "stenrevler". Det er pløjedrengenes majsommeligt opsamlede marksten i markskellene. Her ved Ebeltoft ligger kridt med flint højt oppe i undergrunden (kalk ved Glatved Strand) og den kalk gnavede gletcherne i, da de masede sig forbi Ebeltoft. Kalken er opløst, men de mange flintesten er tilbage. Stenrevlerne har farve af den grå flint, der dominerer i Kattegats kridtlag.

5 PÅ EBELTOFTS TAG

Det store Skelhøje-bakkedrag øst for Ebeltoft er – ligesom Mols Bjerge – dannet af sand, grus og sten mast op langs siderne af de to enorme gletchere, der kom fra SØ og udgravede både Ebeltoft og Kalø Vig. For enden af gletcherne, blev der også mast store jordbunker op – hhv. Handrup Bakker og Rønde-Ugelbølle Bakkerne. Det er altså isen, der skabte de flotte bakker i skoven.

Lige her slår stien et slag ud i det åbne terræn, så man kan se fra toppen af Skelhøje-bakkedraget ud mod øst. Mod NØ kan man skimte Kattegat og kystskovene ved Rugård Gods.

6 EN MIDEBUS – VILD MED MØG

Det er svært at sige, hvorfor nogle insekter er ulækre og andre er "søde". De fleste synes godt om den trivelige, sindige *Skambasse*, en ca. 2 cm lang, kraftig og hvælvet, blåsort bille med kraftige tornbesatte graveben. Den ses tit lunte uforstyrrelig på skovvejene. Nok er den tung, men den flyver udmærket, bl.a. i lune sommeraftner i parringstiden. På undersiden har den ofte små lyse "prikker" – det er uskadelige mider, der bruger billen til "bus".

Skambasserne samler dyregødning og fylder det i lodrette gange i jorden, hvor hunnen lægger et æg i hver. Larven lever af gødningen i ca. et år. Derfor er skambasser talrigest i dyrehaver eller – som her – i skove med ridestier. Hestepærer – ja tak!

DYR OG PLANTER

Nåletræer. Skoven rummer mange nåletræer, men ikke alle arter, så her er de til at lære at kende. Lærk er lettest at kende, for den taber nålene om vinteren. De små (3 cm) runde kogler sidder tæt sammen i grupper. I skoven findes to arter af *Fyr* – *Skov-Fyr* med korte nåle (4-7 cm) og *Østrigsk Fyr* med længere nåle (8-15 cm). Der er to arter af *Gran* – *Rød-Gran* med finskællet bark og 10-15 cm lange glatte kogler og *Sitka-Gran* med grovskællet bark (med nye grønne skud på gammel stamme) og mindre og løsere kogler (5-8 cm). Granernes – og især Sitka – stikker, mens ædelgranernes nåle er bløde, har et hak i spidsen og to grå striber på undersiden. Grandis-Ædelgran har længere harpiksduftende nåle (3-6 cm) end Almindelig Ædelgran og større harpiks-blærer på stammens bark. Nobilis-Ædelgran har tydeligt blågrønne nåle – her i skoven ser træerne sæere ud fordi de klippes til pyntegrønt.

Gærdesmutte. Overalt i skoven, hvor der er kvasdynger eller Brombær-krat hører og ser man den lille vakse Gærdesmutte. Det er specielt, at hannen hævder territoriet – endda meget hidsigt - hele året. Gærdesmutterens sang er en 5-7 sek. lang varieret sang, der kort før slutningen har en trille. Læres lettest om vinteren, hvor anden fuglesang er væk. Han og hun er ens, lille og rund med en varm rødbrun farve. Flyver og sidder altid lavt over jorden, og kan lettere forveksles med en Rødmus end med andre fugle. Reden minder også om mus, en lavtsiddende rund græsrede, der minder om dværmusens rede. Den har travlt om vinteren, hvor den på de korte dage skal finde edderkopper og insekter.

Brombær. En kraftigt tornet, 2-årig ca. 1 m høj buskagtig plante. Den sender meterlange krumme skud ud, og hvor spidsen rører jorden, slår den rod og forsætter. Hvor den først får fat, kan den danne store sammenhængende krat, hvor kun få andre planter overlever. I nye træplantninger og skovbryn, hager tornene sig fast og kan nå op i 3 m højde. Blomsterne sidder i små klaser på sideskud i bladhjørnerne på 2. års-skuddene. Hver blomst har forneden 5 grønne bægerblade, derover 5 hvide (eller rødlig) kronblade og så mange støvbærere og støvfang. Frugten er jo brombærret, hvor hvert lille "minibær" indeholder et lille frø. Blomsten rummer meget nektar og besøges af mange insekter. Brombærene tages af både mus, ræv, grævling og mange fugle, og frøene spredes på den måde.

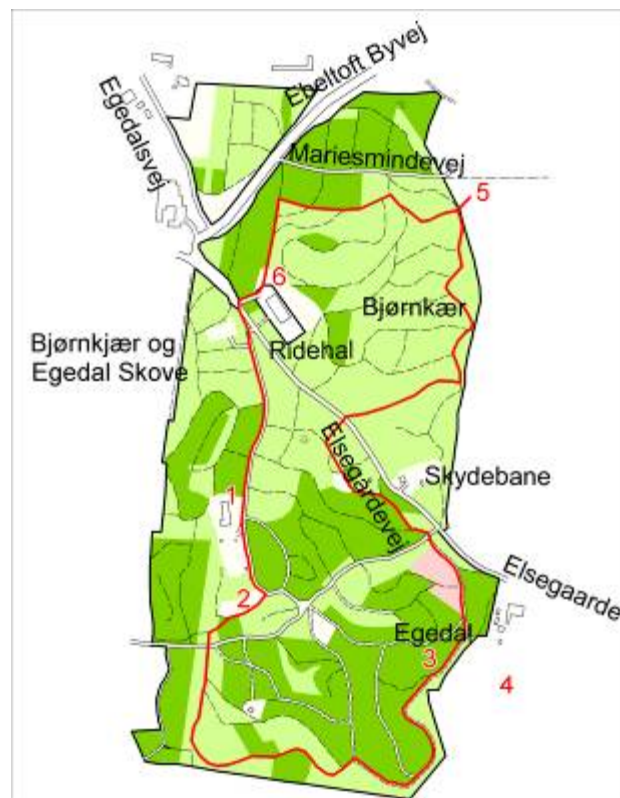
PRAKTISKE OPLYSNINGER

Du er gæst i den kommunalt ejede skov, hvor der også er skovdrift, jagt og mange besøgende. Tag derfor hensyn til træer, vildtet og andre skovgæster. Hold hund i snor. I offentlig skov må man gerne samle bær, blomster og svampe – til eget forbrug.

Der "ryddes" ikke altid op efter fældninger. Døde grene, kvas og krat får lov at blive af hensyn til svampe, insekter, fugle og vildtet.

TURSTART OG RUTEFORLØB

Turstart ved skovvejen lige overfor Ebeltoft Ridehal. Kør fx syd på ad Østerallé (ringgaden øst om Ebeltoft Centrum). Ved skilt til Elsegårde drejes til venstre ad Elsegårdevej. Efter ca. 500 m kommer Ebeltoft Ridehal. Kør ind af skovvej lige overfor Ridehallen. Ca. 50 m inde står en pæl med folderhus. Ruten er afmærket med gule pletter.

Skoven drives af Hedeselskabet for Ebeltoft Kommune. Jagten drives af Ebeltoft Jagtselskab.

Folderen er udgivet af Teknisk Forvaltning, Ebeltoft Kommune. Tekst og layout: Naturvejleder Jens Reddersen, DGI-Karpenhøj

Andre ture i Ebeltoft Kommunes bynære skove:

Turfolder nr. 1: Tolløkke Skov
Turfolder nr. 2: Ahl Plantage

På tur i Ebeltoft Kommunes bynære skove, rute nr. 3

Bjørnkær-Egedal Skov

Oplev Ebeltofts mest kuperede bynære skov

- åbne lysninger til leg og madkurv
- bøgeskov med blade der rasler
- udsigter til østkysten og Rugård
- mange træarter - både løv og nål
- gode løbe- og travestier
- klatretræer til alle evner og aldre